

ΓΙΩΡΓΟΣ ΡΕΘΕΜΙΩΤΑΚΗΣ – GIORGOS RETHEMIOTAKIS

Σάββατο, 11 Ιουλίου 2015 ώρα 19.00 στην Αίθουσα Εκδηλώσεων στο Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου

Περίληψη

Από τους λόφους της Πεδιάδας στις κορφές του Ψηλορείτη: σωστικές ανασκαφές σε μινωικά υπαίθρια ιερά της κεντρικής Κρήτης

Στις αρχές της προηγούμενης δεκαετίας, μετά από επανειλημμένες λαθρανασκαφές, ανασκάφτηκαν στην κεντρική Κρήτη τρία μινωικά ιερά κορυφής, τα δυο στην επαρχία Πεδιάδας γύρω από τον μινωικό οικισμό του Καστελλίου και ένα στην περιοχή Κρουσώνα-Ψηλορείτη.

Τα δυο πρώτα, πάνω στα υψώματα "Στου Μαμαλούκου" και Κεφάλα, χρονολογούνται στη MMIB-IIA το πρώτο και στην MMIB-IIIA το δεύτερο, όπως προκύπτει από την άφθονη κεραμική. Οι αποθέτες τους απέδωσαν μεγάλους αριθμούς ανθρωπόμορφων και ζωόμορφων ειδωλίων, μερικά ιδιαίτερα μεγάλα, και πολυάριθμα ομοιώματα ασυνήθιστων τύπων, όπως αυτά που αποδίδουν βράχους με συγκολλημένα ειδώλια ζώων, ορθογώνια και κυκλικά περιφράγματα με ειδώλια στο εσωτερικό τους και διώροφο κτήριο.

Το τρίτο ιερό στην κορυφή Γούρνος Κρουσώνα, που χρονολογείται στην MMIIIA περίοδο, απέδωσε επίσης ζωόμορφα και ανθρωπόμορφα ειδώλια, μικρούς χάλκινους πελέκεις και ομοίωμα κυλινδρικού οικίσκου- ιερού.

Στην ίδια ευρύτερη περιοχή του ορεινού όγκου του Ψηλορείτη, στην κορυφή Βοσκερό, ανασκάφτηκε υπαίθριο ιερό ελληνιστικών χρόνων, το οποίο, τόσο ως προς τη χωροθέτηση και την φυσική διαμόρφωση του χώρου της λατρείας, όσο και στα είδη και τις κατηγορίες των αναθημάτων, παρουσιάζει έντονα στοιχεία επιβίωσης τύπων υπαίθριας λατρείας γνωστών από το μινωικό παρελθόν.

Παράλληλα με την παρουσίαση και ερμηνεία των ευρημάτων στο συγκεκριμένο περιβάλλον, θίγονται ζητήματα που αφορούν σε σχέσεις με παράλληλες θεματικές και εικονογραφικές ενότητες αλλά και τύπους και μορφές λατρείας στην ευρύτερη εικονογραφική και θρησκευτική συνάφεια της παλαιοανακτορικής και της νεοανακτορικής περιόδου.

Abstract

From the hills of Pediada to the peaks of Psiloritis: rescue excavations in Minoan hypaethral sanctuaries of Central Crete.

At the start of the last decade, after repeated illegal excavation, three Minoan Peak Sanctuaries were formally excavated, two in the Pediada district around the Minoan settlement of Kastelli, and one in the region of Krousonas–Psiloritis.

The first two, on the peaks of "Stou Mamoulakou" and Kefala, date to MM IB–IIA and MM IIB–IIIA respectively, as became clear from the masses of pottery. Their deposits yielded large numbers of anthropomorphic and zoomorphic figurines, some quite large, and many unusual models, like those depicting rocks with animal figurines attached, rectangular and circular enclosures with figurines inside, as well as a two-storey building.

The third, on the peak of Gournos Krousonas, dates to MM IIIA and also yielded zoomorphic and anthropomorphic figurines, small bronze axes and a cylindrical house-shrine model.

In the same broad region of the Psiloritis massif, on the peak of Voskero, an open-air sanctuary of Hellenistic date was dug, which exhibits strong elements of survival of the kinds of open-air cult known from the Minoan past as far as the location and natural layout of the place of worship is concerned, as well as the types and categories of offerings.

In addition to presenting and interpreting the finds in context, matters connected with parallel thematic and iconographic groups can be discussed as well as the types and forms of cult within the wider iconographic and religious association of the Protopalatial and Neopalatial periods.